

Nevinně popraven.

Zdalo se, že je v nejlepší rozmaru. Schválně na úkor řeči obhájce chvilil řeč prokurátora, snad hlavně z té příčiny, aby zapudil obavy ohledně výroků porotců.

Poněvadž mezitím nadešel večer, byl sál několika olejovými lampami osvětlen. Světlo však bylo nedostatečné a v místnosti rozhostilo se nevlídné počasí.

Čřední sluhové postavili ještě několik svítilen na stůl soudeč. Stůl soudního písaře, prokurátora a obhájce byl osvětlen pouze svíčkami.

Abyste zotavili z únavy, kterou cítili po pětihodinovém sezení, odebrali se mnozí z posluchačů na chodbu, kdež hlasitě mezi sebou hovořili.

Najednou rozlehl se volání: „Není zde přítomen lékař!“ Doktor Régný vstoupil v před zástupu právníků, kterým právě obsérné vykládal dobrozdání, jež v tomto případě při léčbě podal.

K žádosti onoho, jenž lékaře volal, odebral se doktor do jednoho z vedlejších pokojů.

Ode rtů ke rtům letěla otázka: „Co se stalo?“

„Obžalovaný učinil pokus sebevraždy!“ odpovídal jeden, kdežto jiní mlčeli.

„Některá z dam omdlela.“

Ještě řada jiných domněnek pronesena a odvolána a pověstem snad dlouho ještě nebyl by konec kdyby nebyl zazněl zvonec. Soudní písař jakož i prokurátor republiky zaujali již svá místa.

Nyní vstupovali též porotcové s vážnou tváří do sálu.

Ani nejvytvořenější znalec lidí nebyl by dovedl ze tváří porotců vyčísti, na jakém výroku se v poradní síni usnesli.

Hrobové ticho rozložilo se v sále.

Přerušil je toliko hlas úředního sluhu, když oznamoval příchod soudního dvora. Prezident a oba přísedící v něm pořádku, v jakém odcházeli, vrátili se na svá místa. Prezident obnažil hlavu a prohlásil, že v soudním řízení bude pokračováno. V též okamžiku přichvátil k němu úřední sluha a sděloval mu cosi pošeptanu.

Zprávou touto byl prezident, jak se zdálo, až uleknut.

Než záhy povstal a hlasitě oznamoval:

„Právě se dovídám, že velectenný pan obhájce obžalovaného náhle postižen byl chorobou. Není mu možno v úřadě pokračovati.— Soudní dvůr se poradí co se má státi.“

Zpráva tato způsobila ohromné rozčilení.

Byly vyslovovány nejrůznější domněnky a tu i tam projevovala obava.

Porada soudního dvora netrvala dlouho. Cestou úřední jmenován pro konec řízení obhájce z přítomných právníků.

Když byly různé formální snáze odstraněny a objasněny, zaujal nový obhájce místo Laurierova. Prezident požádal hlavního porotce, aby přečetl odpovědi, na nichž se porotci usnesli. Tento povstal. Osudný papír držel v levé ruce. Pravou ruku položiv na srdce četl zvučným hlasem:

„Na moji duši a svědomí! Odpověď porotců zní: Předně: — na otázku: „Jest obžalovaný vinen, že spáchal vraždu za vinnu mu kladenou?“ „Ano,“ desíti hlasy. Za druhé: — na otázku: „Jsou polehčující okolnosti?“ „Ne!“ též desíti hlasy.“

Prezident a prokurátor vystřídali mezi sebou vítězoslavné pohledy. Vyšetřující soudek rozhlížeje se zářivěma očima zahovořil k sobě po tichu: „Výborní to mužové, tihle porotci.“

Přísně mlčení opanovalo posluhače.

Takový výrok snad nikde od nich neočekával.

Nyní byl obžalovaný Gaudiot opětně předveden. Jeho tvář nejevila žádného pohnutí.

Ale nehnutelně stál, když mu byl oznamován výrok porotců. Na něho na něm viděti ani nejmenšího dojmu, když prezident po vykonaných formalitách pronesl nad ním ortel smrti.

Když byl odsouzený odveden, když vzdálil se soudní dvůr a též všichni ostatní sál opustili, ubíral se smutný průvod zadními dveřmi soudní budovy k bytu Hektoru Lauriera.

Napřed s hlavou k zemi skloněnou kráčel doktor Régný. Za lékařem ubírali se dva silní mužové nesoucí nosidla temným prostěradlem zakrytá.

Když zavanul vítr a pozvedl prostěradlo, bylo viděti na nosidlech tělo člověka bez vědomí, jenž oděn byl v černém roucho advokátské.

VII.

Hraběnka z Vidionu Jeanu Trescou-ovi.

V Paříži, 8. listopadu o 2. hod. Milý Jean!

Hektor, jenž před zakončením předvěrejšího soudního řízení zachváčen byl zápalen mozku, leží v posledním tažení. Zamýšlím odejti dnes večer do Marvili. Neopouštějte mne!

Očekává Vás Vaše zoufající Marta.

Jean Trescou hraběnce z Vidionu.

V Paříži, 8. listopadu o 3. hod. Drahá sestřenko!

„Ne Vy, ale já odejdu dnes večer do Marvili. Uvidím Vás ještě před odjezdem, očekávejte mne o 5. hodině.“

Vám věrně oddaný Jean.

Jean Trescou hraběnce z Vidionu.

V Marvili, 10. listopadu. Drahá sestřenko!

Jak jsem Vám odtud již včera telegramem oznámil, jest stav nemocného nejdříve povzdušivý, nikoli však beznadějný. Lékaři prohlašují, že před uplynutím čtrnácti dnů nebudou se moci o výsledku ošetřování určitě vysloviti.

Nebožtí máš Hektor je neustále pronásledován horečnou fantasií. Každou chvíli zmítá sebou v loži a vyráží hrozné výkřiky. Oči má široce otevřené, ale nikoho kolem nevídí ani nerozpoznává. Jenom jednou — bylo to včera večer — byl po nějakou dobu klidnější. Držel jsem jeho ruce ve svých, kdežto matka jeho přikládala mu ledové obklady na čelo. . . . otevřel najednou oči směrem ke mně, jakoby mne chtěl osloviti. Prohodil několik nesrozumitelných slov. Nerozuměl jsem nic více nežli: „Dopis! . . . Dopis! . . .“ Na to upadl v obyčejné nervosní rozčívění.

Jak vidíte, drahá přítelkyně, sdělují Vám úplnou pravdu, jak jsem to přislíbil. Kdyby nechtěl tomu chtělo a nastoupilo hrozné nebezpečí, podám Vám o tom ihned zprávu; to přísahám! Jen také Vy dodržte slib, který jste mi dala: přijďte sem jen tehdy, zavolám-li Vás. Nechej Vám ještě jednou vše opakovati, co jsem Vám řekl před odjezdem z Paříže, ale ptám se Vás: co byste zde mohla činiti? Je-li svoji pověst byste poškodila, na jejíž neopropustnost má nárok také ten, jehož choti jednou budete.

Jsem přesvědčen, že sám Hektor, jakmile se pozdraví, činil by Vám výčitky, že Vaše společné tažení bylo předčasně prozrazeno. Každým způsobem byste mohla nyní býti Hektorovi pouhou ošetřovatelkou a to by jeho matka nikdy nepřipustila, poněvadž za žádnou cenu nechce svoje místo u lůžka chorého někomu jinému postoupiti. Ano, Hektorova mat-

ka s těží vytrpí mne vedle sebe. Tak je záhliva na lásku svého syna, pro nějž se sama obětuje. Od jeho onemocnění takřka oka nezahmouřila!

Nechápu, jak nebohá paní může tolik námahy snésti. Já, který ztratil jsem matku již za útlého dětství, nikdy bych nevěřil, jaké poklady lásky a oddanosti chová v sobě srdce matky.

Někdy, když vidím, jak paní Laurierová beze hnutí sedí u lůžka svého syna strážouce každý dech, jak při svoji veskeré bolesti zachovává největší klid, pak mi nemožno naplňují se mi oči slzami a jsem nucen odvrátiti se, abych je ukryl.

Nyní, milá přítelkyně, víte všecko. Neztrácejte mysl, ani naději! Budu Vám denně psáti, třebaž jen málo rádek.

Vám věrně oddaný Jean.

Tentýž též.

V Marvili, 30. listopadu. Poslední noc byla velmi nepokojná.

Nadešla strašlivá krize, na stěsť poslední podle náhledu doktora Régnýho.

Ctihodný to muž, tento lékař. Je sice poněkud marnivý, samolibý, ale na mou věru, když nám oznámil, že nynější nebezpečí minulo, byl bych mu padl kolem krku.

Pak oba, paní Laurierová a já, podali jsme si ruce a plakali jsme jako děti!

Nezmiňujte se nikomu o tom, sice byse mi smáli přátelé, kteří mě považovali za otužilého muže, jehož se nic nedotýká. Než nyní, v celku vzato, bylo by mi to hostejno.

Mám srdečnou radost z toho obratu jak k vůli Hektorovi i jeho matce tak i k vůli Vám, drahá přítelkyně. . . . a konečně i k vůli sobě.

A mi vězte jak se ta věc udála. Poslední noci dřímal jsem ve křesle v pokoji nemocného. Paní Laurierová jako obyčejně bděla u postele synovy.

Najednou byl jsem vyburčován křikem až kostí pronikajícím. Hektor křičel a tvářil se jako šílenec. Nešťastník myslil, že je stále ještě v poturku síni. Hajil svého klienta, přísahal na jeho nevinnost a slovy nejdoujemnějšími prosil, aby sprostěn byl obžaloby. Najednou ukončil obhajovací řeč a hlasem zoufalým volal:

„Dopis! . . . Odešlete onen dopis!“

Nevíme co tím chtěl říci. Já se domnívám, že napsal list pro Vás, milá přítelkyně; a že ho zapoměl odeslati. Paní Laurierová zamýšlela prohledati papíry synovy a přesvědčiti se, zdali se mezi nimi nalézá nějaký dopis, jež syn neodeslal.

Zdržují ji od toho úmyslu, neboť obávám se nemilého odhalení.

Po půl hodiny přišel doktor Régný, byv sluhou povolán.

Právě když vstoupil lékař do pokoje, sklésel Hektor do peřín bez dechu a úplně vysílen.

Ležel nemnutě jako by spal. Nám, kteří jsme byli svědky jeho rozčívění se zdálo, že je tento spánek — přechodem ke spánku věčnému.

Myšlenku tuto měli současně, ale neřekli jsme si o ní ani slova.

Nikdy nezapomenu na obraz, jež se mi jevil, když lékař, skloněn k nemocnému naslouchal jeho dechu a zároveň sledoval jeho tepnu; tésně vedle něho matka, němá ve své bolesti, připravená na vše, bez pohnutí, s očima pevně na lékaře upjatými, jako by chtěla z jeho duše vyčísti soulo o životě a smrti.

Celek zářeh namatným světlem jediné lampy se štítím.

Rembrandt nikdy nenamaloval obraz úchvatnější. Na Rembrandta jsem ovšem v této chvíli nemyslil ani na jeho obrazy, to napadlo mně teprve později.

Po minutě, jež nám připadala jako věčnost, vzpřímal se lékař.

Položil prst na rty pravil: „Spí. . . spí. Vrchol nemocí překonán, chorý přechází do období nadohy, která je daleko méně ne-

bezpečná nežli dosavadní. Nenajde-li se žádná nepředvídaná nehoda, myslím, že mozu za život pana Lauriera ručiti.“

V tom okamžiku to bylo, kdy jsem chtěl doktorovi padnouti kolem krku.

Dále nám lékař vykládal, že nynější období nemocí bude trvati asi dva týdny, snad ještě déle.

Během této doby bude nemocný ve stavu polobežvedomém a pro zevnější dojmů nepřístupným.

Mrtvice byla příliš silná a bude tedy delší doby zapotřebí, nežli mozek nabude dřívější pružnosti a síly. Tolik pro dnešek! Myslím, že to dostačí k upokojení Vás. Příště zprávy další a ještě příznivější — jak doufám.

Váš Jean.

Marta Jeanovi.

V Paříži, 2. prosince. Tisícekrát díky, můj milý Jean, za radostnou zprávu, kterou jste mi sdělil, a za naději, jež ve mně probozíte do budoucnosti. Od doby, kdy jsem obdržela Vaš potěšitelný list, jsem opravdu radostí naplněna.

Brzy plače, hned zase se směje aneb obě zároveň říkám si neustále: Je zachráněn! Je zachráněn!

Moje teta zasne zučnou, která se mnou se udála, již důvodů nemá a neodvažuje se po nich ptáti. Děli nás totiž jakési napjetí, poněvadž jsem jí právě tak jako nikoho jiného nemohla přijmouti za oně pro mne tak hrozné doby.

O milý příteli, jakou cítím úlevu na srdci!

Je mi lehké, neboť nemusím se při každém otevření dveří a zvuku zvonce lekati, že dochází zlá zpráva.

Ani nevíte, jak ukrutné jste jednal, když jste mi bránil, abych s Vámi jeela do Marvili. Častokrát jsem byla odhodlána vzdor slibu, jež jste mi vyklákal, spechatí tam, kde ten, ježž miluji nade všecko na světě, nalézá se v nebezpečí.

Pomnět, jakou vinnu bych na sebe byla uvalila, kdyby byl zemřel, aniž by mne byl ještě jednou spatřil a z mých úst slyšel poslední útěcha a ubezpečení lásky nehybnoucí.

A nyní, kdy je zachráněn, bude pro mne ještě obtížnějším sebezapíráním zůstatí zde.

Mně se zdá, že moje blízkost by musila uškoditi na jeho rychlejší pozdravení se. Skutečně myslím, že bych neměla s vámi souhlasiti, neboť se domnívám, že bude mi vyčítati, že jsem se k jeho lůžku nedostavila.

Skoro zavidím dobré matce štěstí, že může nemocného ošetřovati a první úsměv zotavujícího se pozdraviti.

Jak etím a miluji tuto slečtinou paní, již bych se ráda k ní hlám vřít, abych jí projevila esou hloubkou svojí úcty a vděčnosti.

Jak ale, drahý příteli, mám se obávám Vás odměniti? V srdci mém získal jste si druhé místo, první vede jeho! . . .

Jmenuji se Vaší vděčnou sestrou Martou.

Jean Trescou hraběnce z Vidionu.

V Marvili, 15. prosince. Sláva! . . . již mluví!

Nabližím nyní, že lékařství přece není tak nedokonalou vědou, jak se častokrát tvrdí. Nemoc skutočně měla takový průběh, jak jej dr. Régný předpověděl.

Nyní veskeré nebezpečí minulo. Dnes ráno poznal Hektor nejprve svoji matku a pak také mne. Tiskl mi veskerou svojí silou ruku, ale síla tato není veliká, tak že jsem tisknutí jeho sotva cítil. Můj bože, jak je nebožák bledý a hubený!

Je sotva k poznání. Lekla byste se ho, kdybyste ho nyní viděla. Ale my, kteří neustále jsme dleli u něho, nemůžeme se na něj dosti vynadřevati radostí, že smrti šťastně uniknul.

Počíná opětně žiti a také mluví. Ačkoli jeho mluva je pouhým žvatláním, přece rozumí, co slyší a z očí jeho zmizela strnulost. Když jsem dnes odpoledne seděl blízko jeho postele a kreslil, pozvedl poněkud hlavu, pohlédl na mne a hla-

sem úzkostlivě tázaným vyslovil jméno „Gauliot“.

Na to připravil nás již lékař. Byl přesvědčen, že první myšlenka Hektorova bude se zabývati výsledkem osudného procesu. Zároveň nám ale lékař přísně nakázal, abychom zotavujícímu se pacientovi pravdu zamlčeli; pravdu smí zvědět, až bude úplně uzdraven.

Poslechl jsem tedy předpisu dobrého lékaře a svědomitě lhal jsem s takovou drzostí, jež sotva nalezneme příkladu.

Obotářiv výrok porotců jednoduše naopak, sprostil jsem před Hektorem Gauliota žalob ze vraždy hraběte z Vidionu a propustil jej na svobodu.

Hektor, jak bylo patrné, byl touto vyhanou zprávou velice potěšen. Se spokojeným úsměvem se opřel do peřín a za chvíli usnul.

Byl po dlouhé době první jeho spánek klidný a zimnicními zachvaty nerušený.

Mezi tím oddal jsem se zábavě s Hektorovou matkou, která mi objasnila onu záhadu, jež svého času způsobila Vám veliký žal, mne naplnila podivnými myšlenkami a paní Daupinovou co nejvýše podráždila.

„Bídny Gauliot,“ pravila ke mně paní Laurierová, „má deersku asi dvanáctiletou, dobré, hodné a milé dítě, které svého otce, ačkoli neustále bylo od něho týráné, přece velice miluje a s dojemnou oddaností snáší svůj osud. Toto dítě po začatí Gauliotově přišlo k Hektorovi a prosilo ho tak úplně, aby otce jí zachránil, že při své dobrotě srdce nemohl tuto žádost zamítnouti. To byl důvod, ježž pohml Hektora, aby převzal hájení vraha hraběte z Vidionu.“

Odpusťte, drahá přítelkyně, že tento list na chvílku přerušuji.

Přišel právě sluha a žádá mne, abych se odebral do přijímacího pokoje, kdež čeká nějaký host.

Jsem zde totiž považován pro jistou míru za intendanta domu, ježž místo paní musí přijímati obtížné nebo hostejné hosty.

Ten, ježž nyní přišel, je pan Beullette, ježž není Vám znám.

Douška: Moje drahá, čas který jsem věnoval rozmlúvenu panu vyšetřujícímu soudci, nemohu nazývati ztraceným.

Sdělil mi totiž novinku, jež je pro nás velmi důležitou.

Rekurs Gauliotův k nejvyššímu soudu byl zamítnut.

Poněvadž se odsouzený houzevnatě zpečuje prositi hlavu státu o milost, bude tedy bezpochyby v nejbližším týdnu popraven a sice zde v Marvili, kde má býti zřízeno popravistište a to podle předpisu na náměstí naproti prefektuře.

Myslím jsem, že se po této zprávě budu musiti do země propadnouti, neboť na tomžž náměstí nalézá se dům paní Laurierové, takže by Hektor z okna svého pokoje mohl popravu klienta viděti.

Je nyní štěstím pro něho i pro nás, že uplynou ještě nejméně dva týdny, nežli Hektor bude moci opustiti lože.

Mimo to bude ložnice, ve které je nyní nemocný, na druhé straně domu, kam snad lomoz z ulice nedozní.

Z této příčiny se o hrůzné události snad nic nedozví.

Srdečně zdraví Vás věrný Váš přítel Jean Trescou.

VIII.

Dva dny po odeslání posledního listu hraběnce z Vidionu byl Jean Trescou docela neočekávaně odvolán do Paříže a sice za příčinou smrti velmi nadaného malíře, jehož byl druhdy žákem.

Ustanoven poslední vůli svého bývalého učitele za vykonavatele závětí, byl Jean nucen opustiti Marvil dříve, nežli bylo v jeho úmyslu a nežli mohl s Martou mluvit.

Toto poslední bylo mu tím méně možno, neboť nemocný upadl ještě do zachvatu choroby, ježž sice nebyl nebezpečný, přece však vyžadoval, aby byl co možno ušet-

řen.

Jakmile překonal Hektor tento zachvat, mohl v posteli seděti, ovšem opřen o peřiny.

V této situaci trávil celé hodiny každého dne nedaleko okna, jehož tabulemi mohl viděti část zahrady, která vzhod zimavému počasí poskytovala milý pohled.

Mozek Hektorův byl tak slabý, že nemohla v něm žádná myšlenka děle utkvěti.

Nalézal se neustále v jakémási stavu snění, ve kterém viděl před sebou události ze svého života ve zmatené směsici.

Mezi těmito všemi myšlenkami jediná vystupovala s větší určitostí a častokrát se nemocnému zpět navracela.

Byla to myšlenka na osvobození Gauliota.

Hektor totiž ani na chvíli nepochyboval o pravdivosti zprávy, kterou podal mu Jean Trescou.

Díky spokojenosti, kterou mu tato myšlenka poskytovala, pokračovalo uzdravení nemocného, ačž zdálo se, že již je na cestě k úplnému zotavení.

Každodenně bylo viděti pokroky, které se ale mateřské netrpělivosti zdály tak nepatřnými, že jednou položertem pravil k ní doktor Régný:

„Vážená paní, věda lékařská ještě nevyalezla způsobu, aby ne mocní rychlostí páry byli léčení; nalézá se ještě na stupni oněch spojovacích prostředků, kterýchž uživali naši pradědové. Jelo se při tom ovšem volněji, ale za to tím bezpečněji, neboť nebylo se obávati vyřinutí z kolejí. Volným nabýváním sil nemocného budete o třicet let mladší. Při trochu obratovitosti můžete se totiž vpraviti do představy, že syn váš jest ještě dítětem a vy že učíte jej jisti, choditi a mluvit. Jako druhdy tak i nyní budete mítí radost z pokroků, ježž při nabývání sil činí váš chráněti. Proto nemáte přičiněti nářikati si.“

Když po této rozmlúvě, vedené v přijímací síni rozloučil se lékař jako vždy způsobem obřadným, obřadným, navrátila se paní Laurierová do pokoje nemocného, kdež nalézala syna pohříženého ve hluboký spánek.

Sevřela záclony u postele, převzdělala se, zdálo oheň v krbu dobře hoří a odebrala se pak zticha do vedlejšího pokoje, kdež posadila se na židli u okna vedoucího na náměstí a počala vyváděti. Bylo to v neděli odpoledne.

Zvony staré kathedrály zvaly k nešporám a několik paní, ježž vyšly z postranní ulice, slo přes náměstí, ježž jinak bylo docela prázdnné.

Však nikoli, přece ne úplně. Osamoceny muž chodil podle budovy prefektury sem a tam.

Zevnějšek tohoto muže, oděného ve dlouhý až po bradu upjatý svrchník měl do sebe cosi cizího, záhadného.

Na hlavě měl nápadně vysoký, nemoderní klobouk a v rukou, ježž kryly černé rukavice, držel dlouhou rákosovou hůl.

Minulečk prohlížela paní Laurierová onoho cizince blíž.

Holí činil takové pohyby, jako by tláždění měl.

Po delší chvíli přidrúžil se k neznámému druhý.

Byl to širokoramenný mladík, neohrabaný, ježž patrně byl podřízeným onoho.

Mladší obcházel celé náměstí dlouhými kroky, bezpochyby z rozkazu staršího.

Potom přiblížil se k tomuto a mluvil nějakou chvíli spolu, přičemž se rozhlížel na všechny strany.

Konečně ubírali se oba mužové směrem ke hradební věži.

Paní Laurierová se mimoděk zachvěla.

Tašila, že jeden z těchto mužů je kar a že vyměřuje místo, kde má státi popravistište pro Gauliota.

Z jednoho výroku pana Beullette seznala, že je poprava určena na dobu nejbližší.

(Pokračování.)

Novému předplatiteli zašleme tento román od začátku úplně zdarma.